

bácsi, ő volt az apósom. Ő különben bányász volt. Egy nagyon tehetséges és jó szakember. 15 éves kora óta bányász volt. Salgótarján környékén született. Az öregúr már egész legénykorában bekerült a bányába, kijárta az összes számárlétrát. Tehetséges volt. Nagyon tudott az emberekkel bánni, olyan főnökember volt, jól tudott vezetni. Lett belőle bányamester, vagy az isten tudja, mi minden. A végén a minisztériumba került, nagyon kedves ember volt. Eleinte nagyon nem tetszettem neki. Merthogy a polgárság, a színésznő, az egy feslett nő. Igazán az én családomban is úgy néztek, hogy én egy feslett nő vagyok. Virágnak sem tetszett, hogy én színésznő vagyok. Hát mit csináljak?

– *És az anyós?*

– Anyósomat nagyon megszerettem, Mária mamát. Olyan aranyos volt, és olyan szépen beszélt palócul. Laci is tudott. Ha egy kicsit hosszabb ideig volt otthon, akkor úgy jött haza, aranyos tájszóval. Nekem tetszett. Én Both-tal kezdtem az életet, és tessék, bottal végzem. *(Kocog a padlón a botjával.)*

– *Mi volt az életének a jelszava, ami bátorította, előrelelendítette?*

– Nekem nem volt, Lacinak volt. Az élet mindig mindent megold, mondta Laci, de azért ezt nem fogadtam el egészen. Én gyerekkoromban szereztem egy dalt szöveggel és dallammal. Úgy szól, hogy: *Hej tuna tunti, hej tuna tunti a tatona tunti, hej tuna tunti.* Ezt el tudtam mondani. És ha az életem folyamán valami, baj vagy kár ér, vagy valami elvész, vagy eltöröm, akkor eldúdolom: *hej tuna tunti...* Hogy mit jelent, azt nem tudom. Biztos tudtam annak idején három- vagy öt éves koromban. Régen volt minden. Nem szeretek a múlttól sem beszélni, sem gondolni rá. A fényképeket sem szeretem. Énnekem a színházi életemből egyetlen fényképem sincs. Egy kritikát én félre nem tettem...

Báthori Csaba

MELANKÓLIA

I

Nekem utam nincs, úgy mosolygok.
Nálad szeretnék megszületni.
Álmomat mesélik a bolygók,
s nem ér véget bennem a semmi.

Hűlt homokot rágó szelekben
meghallani őszöm, utódom:
árnyék voltam és ember lettem,
idő az üres óramutatókon.

Kék vagyok, zöld és villámsárga,
tündér visz el a faluvégen,
szesz lángom nem fér a világba,
nincs átadható szenvedélyem.

Életem nincs, csak három tajték
ért el velem a barna földre,
miután arcom elfűtötték,
akik létrehoztak ledőlve,

döglött hal szemekkel, seholban
ringó sás közt, fényes folyóknál.
Pedig mézes, lágy illatom van:
párolgok, mint a csecsemőnyál.

Dallamok csilló pókfonálán
folyton ismétlem túlvilágom:
lassan halálom is megállnám,
semmit vennék a tisztaságon.

Vagy repülnék, hallgatag halként
szám végén egy beszédes ó-val,
mint akivel új élet történt,
és mégsem bír el most a jóval.

Tűz körül gyúlik a hűvösség,
tengert beoltja a magasság,
így vagyok együtt füst és emlék:
aki nincs, vagy reménytelen lát.

II

Nem egy vagyok, sokadmagammal
gördülök, mint a szekérkerék.
Egy eszemre nem fér a hajnal,
egyetlen földre nem ér az ég.

Mint egy halmos dunai hullám,
vetődöm vakon tenger felé.
Vagyonom a sok hosszú nullán
gyarapszik, és mégis senkié.

Értelmes volnék, mint egy nyárfa,
mint bőr szemellenzős lófejek,
vagy karsztok sötét nyargalása,
vagy se-élt-se-halt Melkisedek.

Kincs volnék, mint a fele fésű,
mint holtnak vonatzakatolás,
vagy mint utánam elenyésző
édes élet vagy kései nász.

Csoda, mint kőlépcsőn a korlát,
vagy éjjel egy fehér minaret,
vagy idő torkában az órák,
vagy halál utáni csodatett.

Csuda, mint tűbe fűzni cérnát,
mint vízben látni csillagot,
rejtély, mint egy lejtős mammuthát,
vagy kinyitott nők, vakablakok.

Jobb visszatérni a mosolyhoz
míg van idő-tér mindenkinek,
ha senkié vagy, semmi nem hoz
csak alvást és bánatos eszet.

Ez-az csak önmagának ízlik,
de én nem vagyok csak önmagam.
Sokszorozz meg hát hetedízig,
ne legyek égi világtalan.

III

Megbékül, meghal, ez a sorsa
aki fenn száll, vagy aki fennjár,
vagy egyszerűen sorba fogja,
amit mutat s elfed a leltár.

Beszélni kezd a csend, az ínség
a múlásról, bukás okáról,
s bár embert irt a végtelenség,
egyre feljebb is van a távol.

Most sötét van, vasszögek éje.
Zümmög egy tücsök madrigálja.
Alhambrazöld fröccsen az égre,
vastag álmot gőzöl a párna.

Gyúlik a hársak nagy türelme,
fehérre gyúlnak az akácok,
üresre síródik az elme,
megroppan minden, ami átfog.

Sárga égi tajtéklovacskák
robognak keletről nyugatra,
vízszintben felvon a magasság
s mintha a mélység mosolyogna.

Álmodni, hahotázva sírni,
sötétben megszokja az ember,
férfinak saját mesét írni
megtanul a nő türelemmel.

Sötétet követni vagy álmot,
csak ehhez kellene a léptek,
mert aki üres csonttal látott
világot, semmit meg nem értett.

A nap nem tetszik örömömnek,
de örül fájdalom az éjnek,
nem elfeledni a kegyelmet,
még a holtak is ezért élnek.

Novák Éva

VARIÁCIÓK

Történeteket mesél rólam.
Nem ismerek magamra.
Szóvá teszem.
Látom a szemében a gyűlöletet,
mert nem én vagyok, akiről a történeteket meséli.

Történeteket mesél rólam.
Nem ismerek magamra.
Nem teszem szóvá.
Lassan elfelejtem valódi éneket,
áttűnök sejtelmesen
az általa mesélt alakba.

Történeteket mesél rólam.
Nem ismerek magamra.
Nem teszem szóvá.
Ki ez az ember, akit nem ismerek,
mégis történeteket mesél rólam,
akit nem ismer?